

V filozofski razsežnosti se vprašanje družbenih sprememb nanaša na razmerja v širokem območju, ki ga opredeljujejo pojmovanja subjekta in objekta. Sami izjavitelji ugotovitev o družbenih spremembah so hkrati v poziciji subjekta spremembe in njenega objekta in s tem izpostavljajo razcep glede na hipotetično predpostavljeno nekdanjo predstavo o enotnem univerzalnem subjektu, katerega funkcija naj bi bilo obvladovanje tistega, kar naj bi bili narava in družba. Za našo rabo v tem zapisu si morda lahko dovolimo poenostavljeno povzeti spoznanje post-strukturalizma v njegovi kritični refleksiji filozofske tradicije. Če je namreč predstava o Subjektu z veliko začetnico – gospodarju nad naravo in akterju družbenega reda – nekakšna samoumevna paradigma večstoletnega obdobja prevlade ideologije humanizma, pa se nam ob domnevnem koncu modernizma razpad tega Subjekta, z njegovo filozofsko izrekljivo predstavo o samem sebi vred, med drugim tudi ob *razpadu velike teleologije o poslanstvu človeka*, v malodane otipljivi obliki pokaže prav na območju vzgoje in izobraževanja ter mesta te dejavnosti v mreži družbenega.

Eno od znanih, potrjenih in preizkušenih načel, ki naj bi določalo spreminjevalne posege v šolske sisteme, pravi, *da nikakršne spremembe znotraj šolskega sistema ne bodo uspešne, če ne bodo usklajene z družbenimi spremembami*. Med drugimi je to načelo, podprto z argumenti lastne uspešne in neuspešne prakse, zelo poudaril Torsten Husen,¹ nesporna prva sve-

¹ Čeprav je obravnava razmerja spreminjajoče se družbe in (spreminjajoče se) šole opazna malodane v vseh objavljenih Husenovih delih, jo je kot splošno pravilo (zapisano na začetku tega besedila) artikuliral v časopisnem članku, ki ga žal ne morem citirati drugače kot po spominu. Članek je bil objavljen konec osemdesetih let v izobraževalni prilogi tedenskega časopisa *European*.